

dr hab. Marta Sylwanowicz, prof. UW
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Wydział Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 12.09.2024

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Tytuł: The Impact of the British-Japanese Relations on British English: A Diachronic Sociolinguistic Study

Autor: mgr Joanna Ryszka

Promotorzy rozprawy: prof. dr hab. Rafał Molencki (Uniwersytet Śląski), Prof. Irene Ranzato (Sapienza Università di Roma)

Przestawiona do oceny rozprawa doktorska mgr Joanny Ryszki zatytułowana "The Impact of the British-Japanese Relations on British English: A Diachronic Sociolinguistic Study" skupia się na analizie wpływu wybranych wydarzeń historycznych na język. W tym celu, Autorka przebadła: (i) źródła leksykograficzne (np. *Oxford English Dictionary* (wersja online) i *The Japanese Contributions to the English Language Cannona* z 1996 roku) oraz (ii) teksty reprezentujące analizowany okres historyczny (np. listy, dzienniki, materiały prasowe). Pierwsza grupa materiałów została wykorzystana do analizy stanu zapożyczeń z języka japońskiego do języka brytyjskiego, a druga posłużyła do odpowiedzi na pytanie w jakim stopniu wydarzenia historyczne mogły wpłynąć na postrzeganie Japonii i jej mieszkańców przez Brytyjczyków.

Praca liczy w całości 222 strony, z czego 183 strony tekstu podzielono na trzy rozdziały, z których każdy zawiera po kilka podrozdziałów. Pozostała część monografii to: (i) streszczenia w języku angielskim, polskim i japońskim, (ii) spis wykresów, tabel i skrótów stosowanych w dysertacji, (iii) bibliografia oraz (iv) indeks wybranych słów.

W pierwszej części rozprawy (rozdział pierwszy) Autorka omawia najistotniejsze zagadnienia (np. zapożyczenia, kontakt językowy, językowy obraz świata, czy też rola kontekstu w badaniu komunikacji językowej) wykorzystane w dalszej części pracy. Doktorantka wskazuje też, że niektóre terminy (szczególnie dotyczące zapożyczeń) nie zawsze

są łatwe do zdefiniowania. Uważam, że w tej części Autorka mogła zilustrować omawiane różnice poprzez podanie kilku przykładów. W omawianym rozdziale mgr Ryszka prezentuje też cel pracy, który jest jasno nakreślony. Wątpliwości budzą pytania badawcze, odpowiedź na które z bardzo dużą dozą prawdopodobieństwa jest już znana z góry. Będę wdzięczna za odpowiedź podczas planowanej obrony rozprawy, jaki jest sens stawiania pytań, na które odpowiedź jest intuicyjna, nawet dla osoby pobieżnie zorientowanej w językoznawstwie. Kolejny element omawianego rozdziału stanowi opis wykorzystanego w badaniu korpusu oraz sposobu wyodrębniania przykładów (543 leksemy), które są omawiane w rozdziałach analitycznych. Dobór danych do badania uważam za poprawny, a fakt, że materiał pochodzi z bardzo obszernego korpusu, odzwierciedla ogromny nakład pracy włożony przez Autorkę recenzowanej dysertacji.

Rozdział drugi omawianej rozprawy doktorskiej, najważniejszy pod względem merytorycznym, zawiera analizę zebranego przez Autorkę materiału. Rozdział ten podzielono na dziesięć podrozdziałów według kryteriów omówionych w części teoretycznej rozprawy. W każdym z podrozdziałów omówione są przykłady reprezentujące określony przedział czasowy. Struktura podrozdziałów jest identyczna: (i) tło historyczne, które wprowadza czytelnika do omawianego okresu, (ii) analiza materiału i (iii) streszczenie. W tym miejscu pragnę zauważyć, że w tekście rozprawy analiza materiału podzielona jest na kolejne sekcje, które nie są wyszczególnione w spisie treści. Na przykład, w podrozdziale pierwszym *First Contacts (1600-1632)* wyróżnimy sekcję *1.1 Historical Background* (tło historyczne), następnie sekcję *1.2 Analysis* (analiza), w której mamy podsekcje *1.2.1 Linguistic Picture of Japan* (językowy obraz Japonii) oraz *1.2.2 Borrowings* (zapożyczenia), a całość zamyka sekcja *1.3 Summary* (podsumowanie). Sekcje *1.2.1* oraz *1.2.2* nie znajdziemy w spisie treści. Autorka jest w tym konsekwentna i w pozostałych dziewięciu podrozdziałach analitycznych znajdziemy sekcje, których nie ma we wspomnianym spisie rozdziałów. Czy mgr Ryszka może wyjaśnić, dlaczego tytuły niektórych sekcji części analitycznej nie zostały uwzględnione w spisie treści?

Każda część podrozdziałów analitycznych, jak wspomniano wyżej, podzielona jest na dwie części. W pierwszej (*Linguistic Picture of Japan*), na podstawie zebranych tekstów źródłowych (np. listy, dzienniki, czy też materiały prasowe), Autorka próbuje, między innymi, znaleźć odpowiedź na pytanie, czy wydarzenia historyczne analizowanego okresu mogły mieć wpływ na tzw. językowy obraz świata (w przypadku omawianej rozprawy - obraz Japonii i Japończyków). W tym celu, Autorka skupia się na wybranych fragmentach, które są cytowane i omawiane. Miejscami jednak, Autorka nie posiłkuje się cytatami, a informuje jedynie czytelnika, że w wybranych tekstach znajdziemy podobne lub inne, niż wskazane wcześniej

opinie ich autorów. Przyznam, że ta część analizy (w każdym z dziesięciu podrozdziałów) nie jest wyczerpująca, a argumentacja Autorki nie zawsze jest przekonująca. W związku z tym, do tej części pracy (analizy językowego obrazu Japonii) mam następujące pytania:

(i) Dlaczego Autorka nie podaje przykładów (cytatów z analizowanych tekstów), które wyraźnie odzwierciedliłyby zmiany w relacjach brytyjsko-japońskich? Na przykład, w podrozdziale pierwszym *First Contacts (1600-1632)* jest mowa o tym, że kontakty między tymi krajami najpierw były neutralne, a w kolejnych latach uległy pogorszeniu. W związku z tym czytelnik oczekiwałby, że w analizie 1.2.1 (str. 60-63), poza fragmentami, które pozytywnie odnoszą się do Japonii i jej kultury, znajdą się też fragmenty tekstów, które odniosłyby się do zmieniającej się sytuacji politycznej i, być może, miałyby bardziej negatywny charakter. Czyżby w żadnym z analizowanych tekstów nie było takich wypowiedzi? Autorka niestety nie komentuje tego. Uwaga ta dotyczy też pozostałych sekcji w podrozdziałach poświęconych kolejnym okresom historycznym.

(ii) Dlaczego w analizie językowego obrazu Japonii Autorka nie zdecydowała się na zastosowanie badań ilościowych? Na przykład, przy omawianiu przymiotników użytych w odniesieniu do Japonii i jej mieszkańców oraz innych aspektów życia ilościowe zestawienie przymiotników pozytywnych i negatywnych wskazałoby w sposób jasny jak postrzegano Japonię i jej mieszkańców lub kulturę. Niestety w przedłożonej rozprawie Autorka ogranicza się do kilku fragmentów, z których wyodrębnia kilka określeń (np. zaledwie 12 wyrażeń w Tabeli 2, str. 62) a następnie w części podsumowanie (1.3) znajdziemy komentarz "The adjectives reflect their positive attitude toward the foreign culture of Japan", z którego wynika, że analiza przymiotników wskazuje, iż kultura Japonii była pozytywnie postrzegana. Uważam, że 12 przykładów to zdecydowanie za mało, aby dochodzić do takich wniosków. Kolejnymi kwestiami, związanymi z moim pytaniem są następujące spostrzeżenia: "the majority of the fragments" (str. 76), "a few instances" (str. 76), "the significant majority" (str. 103), które nie są poparte danymi liczbowymi. Podobne przykłady znajdziemy przy okazji omawiania zapożyczeń. Gdy jest mowa o większości fragmentów lub przykładów, w pracy naukowej należy takie stwierdzenia udokumentować. Powyższe pytanie i wątpliwości dotyczą też pozostałych dziewięciu sekcji omawiających językowy obraz Japonii.

Przejdźmy teraz do oceny drugiej części analizy materiału (w każdym podrozdziale), poświęconej zapożyczeniom z języka japońskiego, które odnotowano w języku angielskim w omawianych okresach historycznych. Każda sekcja poświęcona zapożyczeniom rozpoczyna się od listy leksemów odnotowanych w słowniku *Oxford English Dictionary (OED)* oraz w słowniku Cannona (1976) *The Japanese Contributions to the English Language*. Choć dla drugiego słownika Autorka zaproponowała skrót *CJC* (por. spis skrótów na str. 14) używa go na zmianę z odniesieniem do autora słownika - Cannon (1996). Na przykład, w sekcjach 1.2.2, 2.2.2, 4.2.2, 8.2.2, 9.2.2 Autorka kontrastuje dane z *OED* i *CJC*, a w sekcjach 3.2.2 lub 7.2.2 mamy mowę o zapożyczeniach z *OED* i z Cannona (1996). Przyznam, że ten brak konsekwencji w używaniu skrótu *CJC* utrudnia lekturę tekstu. Czytelnik ma prawo się zastanawiać, czy odniesienie do Cannona (1996) oznacza inne źródło niż wcześniej wspomniany *CJC*, czy też nie. Skoro już mowa o odniesieniach do słowników, w sekcjach 4.2.2, 5.2.2., 6.2.2 Autorka nie podaje informacji, czy dana lista słów pochodzi ze słownika *OED*. Na przykład, sekcja 4.2.2 (poświęcona zapożyczeniom) zaczyna się od dyskusji m.in. sposobów transkrybowania słów japońskich, a następnie mamy długą listę słów bez zdania wprowadzającego, czy też informacji o źródle, z którego pochodzą wymienione słowa. Pod listą, natomiast, znajdziemy odniesienie do przykładów zapożyczeń ze słownika *CJC*. Niezrozumiałą też dla mnie decyzją Autorki jest (i) brak informacji o liczbie zapożyczeń w danym okresie historycznym (mamy tylko listy słów), (ii) brak wyjaśnienia do oznaczeń przy przykładach zapożyczeń (np. w sekcji 4.2.2, zapożyczenia są wypisane w następujący sposób: [IV.1] *aikuchi* (1875), [IV.2] *aka-matsu* (1862), itd. - do czego odnoszą się dane w nawiasach kwadratowych?), (iii) czy też brak tłumaczenia przy każdym z wymienionych słów. Język japoński nie jest powszechnie znanym kodem komunikacyjnym i uważam, że tłumaczenie kluczowych dla pracy słów jest niezbędne. Szczególnie, że Autorka omawia tylko wybrane słowa i to sprowadza nas do następujących pytań:

- (i) Na jakiej podstawie wybierano słowa do szczegółowej analizy? Czy Autorka mogłaby wskazać kryteria, którymi się kierowała przy wyborze słów? Przyznam, że argumentacja, iż dane słowo lub grupa słów są ciekawe lub warte omówienia to za mało, a w tekście pracy znajdziemy wiele takich argumentów, np. "let us move to the analysis of the most interesting borrowings" (str. 66), "Another worth further discussion borrowing" (str. 80), "Another interesting group of borrowings" (str. 93), "Another interesting borrowing" (str. 112), "The next interesting borrowing" (str. 114), "One of the interesting lexemes is" (str. 137).

- (ii) Dlaczego w dyskusjach poszczególnych słów brak odniesień do wykresów (wystarczyłyby choćby komentarz *see Fig. 17* lub *as seen in Fig. 16*)? W wielu przypadkach Autorka nawet nie omawia danych zaprezentowanych na wykresach. Jeśli już mamy komentarz do wykresu, jest on pobieżny. W związku z tym pojawia się kolejne pytanie, jaki jest sens dodawania wykresów? Jednym z kryteriów oceny rozprawy badawczej jest wskazanie czy Autor wykazuje się umiejętnością analizy danych (np. zaprezentowanych w formie tabel lub wykresów). Tymczasem, Autorka przedłożonej dysertacji często pozostawia czytelnika z danymi do własnej interpretacji.
- (iii) Dlaczego Autorka nie skupia się na wskazaniu zależności między zapożyczeniami a wydarzeniami historycznymi, które mogły przyczynić się do napływu danej grupy leksemów do angielszczyzny? Uważam, że w każdej części poświęconej analizie zapożyczeń Autorka mogła podzielić przykłady na grupy znaczeniowe (np. słowa związane z wojną, słowa związane z kulinariami, ze sztuką, itd.). Wówczas Autorka omówiłaby wszystkie, a nie tylko wybrane subiektywnie (niestety miejscami można odnieść takie wrażenie) słowa i równocześnie mogłaby wskazać związek między zapożyczeniami, a wydarzeniami historycznymi czy też relacjami brytyjsko-japońskimi. Owszem, znajdziemy próby wskazania pewnych grup semantycznych, np. w niektórych podsumowaniach dla danego podrozdziału. Jednakże, ten element dyskusji powinien znaleźć się w części analitycznej rozprawy. Uważam, że taki podział materiału (podział leksemów na grupy semantyczne) znacznie wzbogaciłby pracę bez zbytecznego rozrostu jej objętości.

Nie mogę także nie odnieść się do trzeciej i ostatniej części każdego podrozdziału analitycznego, podsumowania (*summary*). Ta część tekstu, jak sama nazwa wskazuje, powinna zawierać wyłącznie krótkie podsumowanie wyników uzyskanych w części badawczej oraz wnioski cząstkowe. Jednakże, Autorka podaje nowe informacje, do których nie odnosi się w części analitycznej. Na przykład, w podsumowaniu 4.3 Autorka stwierdza, że analiza materiału wykazała problemy z datowaniem niektórych słów (np. *Bon* i *O-Bon*, *kimono*, *habu*, str. 117), ale te przykłady nie zostały omówione wcześniej. Skąd więc ta uwaga? W tej samej sekcji (4.3) Autorka dodaje informacje o leksemie *sasanqua*, w formie ciekawostki, ale brak uzasadnienia dla takich informacji. W kolejnym podsumowaniu (6.3, str. 139) Autorka wspomina, iż można wyróżnić grupy semantyczne, które są najbardziej reprezentatywne, ale w części analitycznej nie ma o tym mowy i grupy tych słów nie zostały tam omówione. Podobną uwagę mam do podsumowania 8.3 na str. 161.

Poniżej przedstawiam jeszcze kilka uwag szczegółowych dotyczące wybranych fragmentów z wybranych rozdziałów.

W rozdziale pierwszym (str. 41) znajdziemy informację, że tzw. *Content Analysis* wykorzystano w licznych pracach badawczych ("studied and applied by multiple scholars"), jednakże Autorka podaje odniesienie tylko do jednej publikacji. W kolejnym zdaniu mamy podobną sytuację, tym razem w odniesieniu do badań wykorzystujących *Content Analysis* w badaniach nad komunikacją. W rozdziale drugim (str. 66) Autorka odnosi się do publikacji Farrington (1991), choć kilka linijek wcześniej jest fragment, z którego wynika, że Farrington jest autorem tekstów z XVII w. (jako pierwszy użył omawiane słowa: *momme* oraz *koku*). W związku z tym pojawia się pytanie: Czy mamy tutaj do czynienia z dwoma Autorami o tym samym nazwisku, którzy byli aktywni w XVII i XX wieku, czy też błędnie podano odniesienie do publikacji? W kolejnym fragmencie (str. 124, sekcja 5.2.2 dot. zapożyczeń) Autorka informuje, że z listy słów wyklucza 2 przykłady (*Maru* i *papasan*), a w rzeczywistości wykluczono 3 przykłady (tak wynika z listy słów, gdzie przekreślono dodatkowo *obento*). W jeszcze kolejnej części rozdziału drugiego (str. 127), pod fragmentem omawiającym leksem *narikin*, Autorka dodaje wykres, w którym *narikin* jest zestawione z innym leksemem *parvenu*, który jest zapożyczeniem z języka francuskiego (o czym nawet nie ma mowy w tekście rozprawy). Wykres nie jest omówiony, a czytelnik może się jedynie zastanawiać, jak należy interpretować dane. Czy Doktorantka może wyjaśnić celowość wstawiania wykresów, które nie są omawiane, a zawarty w nich materiał nie ma związku z ogólnym celem rozprawy? Podobne pytanie pojawia się przy wykresie 17 (str. 160), w którym mamy dane dla trzech form: *wabi-sabi*, *Wabi-sabi*, *Wabi-Sabi*, a Autorka nie omawia różnic w użyciu wymienionych przykładów.

We wstępie do analizy dziesiątej (str. 175) oraz w części dot. zapożyczeń (str. 178-179) Autorka podkreśla, że w słowniku *OED* mamy tylko jeden przykład pożyczki z języka japońskiego: *amigurumi*. Zwyczajna naukowa ciekawość zachęciła mnie do sprawdzenia tej informacji. Okazało się, że oprócz wspomnianego *amirugumi*, znajdziemy 4 inne pożyczki (*ikesai*, *kintsugi*, *tokusatsu*, *washi tape*), które zostały włączone do leksykonu języka angielskiego w pierwszych dwóch dekadach XXI wieku. Można odnieść wrażenie, że Autorka niedokładnie lub nierzetelnie zweryfikowała dane słownikowe. Dopiero w Rozdziale 3 (*Wnioski*), na str. 184-185 Autorka informuje o tym, że w pracy nie uwzględniono przykładów, które zostały dodane do *OED* po roku 2021. W tym samym komentarzu mamy też informację o dodatkowych przykładach, które zapożyczono we wcześniejszych latach, a które nie zostały włączone do części analitycznej pracy. Uważam, że takie informacje (choćby w formie przypisu dolnego) należało podać przy poszczególnych podrozdziałach omawiających pożyczki z

danego okresu, lub w akapicie na stronie 36, w którym Autorka podkreśla, że proces zbierania materiału leksykalnego został zakończony w grudniu 2020 roku. Autorka nie omawia wszystkich leksemów (tylko wybrane przykłady) i dodanie takiej informacji (w formie zaktualizowania danych) nawet po zakończeniu pracy nad dysertacją nie zaburzyłoby dyskusji materiału w poszczególnych podrozdziałach.

W sporządzaniu bibliografii, która obfituje w wiele wartościowych i aktualnych pozycji dotyczących omawianej problematyki, Autorka nie ustrzegła się szeregu błędów i niekonsekwencji w podawaniu danych:

(a) W bibliografii brak następujących pozycji, do których Autorka odwołuje się w tekście rozprawy:

opisu dla *Oxford English Dictionary (OED)* (choć to podstawowe źródło dysertacji);

Tanaka (2000) - w tekście Autorka odnosi się do tej publikacji na str. 153, 154 i 155;

Peterson (1950) - cytata na stronie 131 (jedyny Peterson w spisie treści pojawia się przy publikacji: Osterhammel, Jürgen and Niels, P. Peterson. 2021);

Hosley (1990) oraz Hosley (1999) - Autorka odnosi się do nich w tekście na str. 87 i 98;

Alcock (1991) - wymieniony na stronie 99, w bibliografii mamy tylko opis dla Alcock (1863);

Chamberlain (1891) - na stronie 105 i 106 Autorka odnosi się do tej pozycji, a w bibliografii mamy opis dla Chamberlain 1898 (owszem, na stronie 1901 Autorka wspomina o tym, że korzysta z edycji z 1901 roku, ale w takim razie wypada to zaznaczyć też w bibliografii);

Bird (1880) - na str. 80 Autorka podaje odniesienie do tego autora przy cytacie, a w bibliografii brak opisu dla tej publikacji;

Todd (2013) - brak w bibliografii; jedynie w przypisie na stronie 58 mamy opis dla tej publikacji, ale takie informacje należy zawrzeć w bibliografii; albo wszystko konsekwentnie opisujemy w bibliografii, albo w przypisach dolnych;

Satow (2016) - brak w bibliografii; na stronie 100 dowiadujemy się, że Satow był dyplomatą aktywnym w XIX wieku, w związku z tym pojawia się pytanie: czy mamy tutaj do czynienia z różnymi osobami, czy też mamy pomyłkę w podawaniu danych?

Cooper (1971) na str. 57 - w bibliografii mamy jedynie opis dla Cooper (1992);

Purchas (1905) na str. 55 - w bibliografii mamy opis dla Purchas (1906), do której to pozycji Autorka odnosi się na str. 63 i 65;

Hasko (2013) na str. 38 - w bibliografii mamy opis dla Hasko (2020);

Langacker na str. 34 - Autorka odnosi się do tego autora, ale nie podaje daty publikacji; w bibliografii też brak opisu dla tego autora;

Halliday na str. 33 - Autorka odnosi się do tej publikacji, ale nie podaje daty; w bibliografii też brak opisu dla tej pozycji;

Yokoyama (1987) na str. 20 - brak w bibliografii;

Watanabe (2010) na str. 18 - brak w bibliografii;

Traugott, Kleparski, Newman, Paul, Stern, Ullman, Witalisz na str. 26 - brak dat ich publikacji i, poza Witalisz, brak opisów w bibliografii - dlaczego?

(b) Znajdziemy przykłady rozbieżności między danymi w tekście rozprawy a bibliografią. Poniżej podaję przykłady rozbieżności według wzoru: str.: dane w tekście vs. dane w bibliografii:

str. 18 i 26:

dłaczego przy nazwiskach autorów (np. Cannon, Doi, Durkin, Gatenby, Warren) brak dat ich publikacji?

str. 22, 23 i 196:

Bulfony (2016) - w bibliografii Bulfony (2009);

str. 28:

Mahmudi and Mahmudi (2018) - w bibliografii (2019);

str. 33:

Hymes (1972) - w bibliografii (1978)

str. 37:

brak daty publikacji przy nazwisku Rogala (wg. bibliografii i innych fragmentów tekstu, chodzi zapewne o Rogala 2001);

str. 181:

Said (1978) - w bibliografii (1979)

str. 191:

According to Haspelmath (2010) - w bibliografii (2009) [choć na stronie 191 mamy też odniesienia do Haspelmath (2009), czyżby Autorka odnosiła się do dwóch publikacji wspomnianego autora, a jednej z nich brakuje w bibliografii?]

str. 204

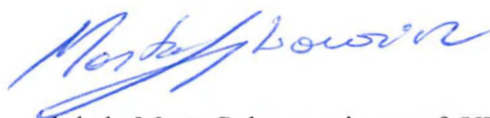
Nish and Kibata (2000a) - skoro mamy (2000a), to gdzie jest odniesienie do pozycji (2000b)? w tekście Autorka odnosi się do daty (2000a);

Praca napisana została poprawną angielszczyzną, jednakże zawiera różnorodne niedoskonałości i "niezgrabności" językowe:

- str. 30, w tekście mamy "entrenched borrowing", a z kontekstu zdania wynika, że rzeczownik powinien być w liczbie mnogiej;
- str. 32, brak czasownika *is* we fragmencie "which in line with";
- str. 36, niejasne zdanie "If a source kept reoccurring..." - co Autorka ma na myśli?
- str. 53, powtórzenie słowa *analyses* (14 razy); mamy też dość kuriozalne zdania: "Each analysis of the borrowing analyses ...", aby tego uniknąć wystarczy użyć słów: *examination*, *scrutiny*, itp. wyrażenia;
- str. 63, pisownia słowa *noting* w "worth nothing";
- str. 67, "come may assume", czy chodziło o *someone* zamiast *come*?
- str. 72, "edited edition";
- str. 75, niedokończona myśl: "between Japan and ???";
- str. 108, "in this period CJC significantly less contributions...", brak czasownika;
- str. 110, "that the word This borrowing";
- str. 111, "that literally, that could literally be" - powtórzenie myśli;
- str. 123, "negatively charge terms", chyba chodziło o formę *charged*?
- str. 133, "in additionally", powinno być *in addition*;
- str. 133, mamy skrót "LIW", a powinno być LW;
- str. 139, "started to denoted", zamiast *started to denote*;
- str. 144, "neither British English nor Japanese did not underwent ..." - wielokrotna negacja i niepoprawna forma czasownika *undergo*;
- str. 151, "We should also make a short one on...", do czego odnosi się "a short one"?

W pracy znajdziemy też przykład błędnego użycia słowa *curio* (5 razy) w odniesieniu do Japonii, relacji brytyjsko-japońskich i omawianych słów. Słownik *OED* definiuje *curio* jako rzadki przedmiot, pewnego rodzaju unikat. Określenie to używane jest w odniesieniu do takich przedmiotów, szczególnie tych pochodzących z Chin, Japonii i innych krajów azjatyckich, a nie w odniesieniu do krajów, relacji, czy też słów.

Mimo wyżej wymienionych uwag polemiczno-krytycznych, rozprawę mgr Joanny Ryszki oceniam pozytywnie. Autorka zdefiniowała cel pracy, wybrała metodologię, którą następnie zastosowała do analizy i zrealizowała swój zamiar. Recenzowana monografia stanowi istotny wkład do badań w zakresie językoznawstwa historycznego, ze szczególnym uwzględnieniem badań korpusowych. Pomijając pewne zaniedbania w interpretacji badanego materiału (wskazane wcześniej), które nie mają większego związku z wnioskami ogólnymi zaprezentowanymi w końcowej części monografii, uważam, że przedłożona rozprawa doktorska spełnia wymagania określone w Art. 187 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym z dnia 20 lipca 2018 r. i **wniosuję o dopuszczenie mgr Joanny Ryszki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.**

dr hab. Marta Sylwanowicz, prof. UW
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Wydział Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytet Warszawski